

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (HISTORY)
EXAMINATION: MAY – 2026
FIRST SEMESTER

Subject: Administrative History of the Marathas (HISMJC-103)

Date: 18/05/2026

Total marks: 100

Time: .00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

- Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)**
1. Write a descriptive note on literary sources of Maratha history.
 2. Describe the social relevance of Bhakti movement and Sufism.
 3. Take review of provincial administration during Peshwa period.
 4. Write in detail about Maratha cavalry and infantry.
 5. Examine Judicial system of Marathas with special reference to Jatsabha, Gotsabha and Dharmasabha .
 6. Examine role played by geographical feature of deccan in rise and fall of the Marathas.
- Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)**
1. Discuss significance of epigraphical and numismatic sources for writing Maratha history.
 2. Discuss importance of Forts and its administration in shaping up Maratha History.
 3. Evaluate regime of Chhatrapati Shivaji as popular ruler of masses.
 4. Write a note on 'Pune Archives'
 5. Write a note on Maratha Navy
 6. Explain the concept of Maharashtra Dharma.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

- प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)**
१. 'मराठ्यांच्या इतिहासाची लिखित साधन' यावर सविस्तर टीपण लिहा.
 २. भक्तीचळवळ व सूफी पंथ यांचा सामाजिकदृष्ट्या विचार स्पष्ट करा.
 ३. पेशवेकालीन प्रांतिक प्रशासन व्यवस्थेचा आढावा घ्या.
 ४. मराठेकालीन घोडदळ व पायदळाची माहिती लिहा.
 ५. जातसभा, गोतसभा व धर्मसभा यांच्या विशेष संदर्भासह मराठेकालीन न्यायव्यवस्था कशी कार्यरत होती हे स्पष्ट करा.
 ६. मराठ्यांच्या उदय व अस्तामध्ये दख्खनच्या भौगोलिक वैशिष्ट्यांनी बजावलेल्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)**
१. मराठ्यांच्या इतिहास लेखनासाठी पुराभिलेखशास्त्रीय आणि नाणकशास्त्रीय साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.
 २. मराठ्यांच्या इतिहासाला साकार करण्यातील किल्ल्यांचे महत्व व प्रशासन यांची चर्चा करा.
 ३. जनसामान्यांचा लोकप्रिय नेता म्हणून छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
 ४. 'पुणे पुराभिलेखागार' यावर टीपण लिहा.
 ५. 'मराठ्यांचे आरमार' यावर टीपण लिहा.
 ६. 'महाराष्ट्र धर्म' ही संकल्पना स्पष्ट करा.